

גמ"ר 148/11/15 - מדינת ישראל, המאשימה נגד עלי שלבי

בית משפט השלום לתעבורה בנצרת
גמ"ר 148-11-15 מדינת ישראל נ' שלבי

לפני: כבוד השופט בסאם קנדלפת

בעניין: מדינת ישראל - המאשימה

נגד
עלי שלבי - הנאשם

גזר דין

ביום 23.8.2015 קופחו חייו של מר מ.מ. ז"ל (להלן: המנוח") בתאונת דרכים שאירעה בכביש 73, עת התנגשו שני כלי הרכב שבהם נהגו הנאשם והמנוח חזיתית זה עם זה. כתוצאה מהתאונה נהרג המנוח במקום. חברו של המנוח, מר צ.ק., שישב במושב הקדמי שליד המנוח, נחבל בתאונה ונגרמו לו שברים בצלעות. הנאשם ושני נוסעים שהיו עמו ברכב נפגעו קלות. הכביש שבו קרתה התאונה הנו כביש בין-עירוני עם נתיב אחד לכל כיוון נסיעה.

הנאשם הורשע במסגרת תיק זה בעבירה של גרימת מוות בנהיגה רשלנית, לפי סעיף 304 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, בצירוף סעיפים 64 ו-40 לפקודת התעבורה. עוד הורשע הנאשם בעבירות של נהיגה רשלנית שגרמה לתאונת דרכים בה נחבל אדם חבלה של ממש, בניגוד לסעיפים 62(2) ו-38(3) לפקודת התעבורה; התנהגות הגורמת נזק לאדם ולרכוש, בניגוד לתקנה 21(ב)(2) לתקנות התעבורה (בצירוף סעיפים 68 ו-62 לפקודת התעבורה); וסטייה מנתיב נסיעה, בניגוד לתקנה 40(א) לתקנות התעבורה (בצירוף סעיפים 68 ו-62 לפקודת התעבורה).

יצוין כי בגלגול הקודם של התיק (ראו הכרעת הדין הראשונה מיום 30.3.2017), זוכה הנאשם מחמת הספק לאחר שבית המשפט קבע כי מחדלי החקירה שנתגלו בפרשה זו היו קשים וחומרם קיפחה את הגנתו של הנאשם בצורה שאינה ניתנת לריפוי. כך, לא ניתן היה לקבוע ברמה הנדרשת במשפט פלילי את אשר נטען בכתב האישום, כי הנאשם הוא זה אשר סטה ברכבו לנתיב הנגדי וגרם למותו של המנוח. לא אחזור על פרטי הדברים אך אומר, בקליפת אגוז, כי במוקד המחלוקת בין הצדדים עמד חריץ אחר שנחרט בכביש בנתיב נסיעת רכב הנאשם ואשר העלה תהיות לגבי מסקנת הבוחן בדבר "מקום האימפקט" שקבע על סמך חריץ בולט שנמצא בנתיב נסיעת רכב המנוח. חריץ עלום זה

הופיע רק בסקיצה שערך הבוחן בזירת התאונה, אך לאחר מכן לא בא לו כל זכר בעבודת הבוחן שהתעלם ממנו לחלוטין; תצלום שלו לא נמצא ודיסק הכולל את הקבצים המקוריים של כל הצילומים שנעשו בזירת התאונה - נעלם. במצב זה, ומשלא ניתנה הזדמנות להגנה - ואחריה בית המשפט - לבחון את החריץ ההוא, על מנת לקבוע את מידת שייכותו לתאונה ולהסיק מכך את המסקנות המתבקשות לגבי אחריותו של הנאשם לגרימת התאונה - ועל רקע מחדלים נוספים שהתווספו למחדל עיקרי זה - זוכה הנאשם כאמור מהאשמה המיוחסת לו בכתב האישום. אך בכך לא תם הסיפור. אחרי הכרעת הדין נמצא הדיסק האבוד ובעקבות ערעור שהגישה המאשימה, בוטלה הכרעת הדין בהסכמת הצדדים והתיק הוחזר לבית משפט זה לצורך קבלת הדיסק המלא של התמונות הדיגיטליות החדשות שנמצאו ולשם התייחסות גם לראיות נוספות (שהיו קיימות אך נראו בזמנו חסרות משקל) אשר להן לא היתה התייחסות בהכרעת הדין (ראו פסק דינו של בית המשפט המחוזי מיום 4.7.2017 בעניין עפ"ת 27343-05-17).

לאור פסק הדין בערעור, קבעתי ישיבה להמשך הוכחות ולסיכומים בעל פה ליום 16.7.2017. באותה ישיבה, במהלך דיון מקדמי לא פורמלי, הוצגו לעיוני בהסכמת הצדדים תצלומים חדשים שתיעדו את זירת התאונה ומהם עלה באופן ברור כי החריץ השני במחלוקת הוא חסר כל ערך להגנה שאינה יכולה להיבנות ממנו עוד. לנוכח התרשמות זו, שהיתה מקובלת גם על ההגנה, ולאחר התייעצות שקיים הנאשם עם בא כוחו דאז מחוץ לאולם בית המשפט, בהשתתפות מי מבני משפחתו, הודיע הנאשם כי הוא מבקש לקבל אחריות על גרימת התאונה - וכך היה. הנאשם הכיר באשמתו בגרימת התאונה, הודה בעובדות כתב האישום - ובכלל זה העובדה שהוא זה אשר סטה ברכבו לנתיב נסיעת רכב המנוח וגרם למותו - ואף פנה לבני משפחת המנוח אשר נכחו באולם המשפטים וביקש מהם סליחה בבכי. דבריו של הנאשם היו מרגשים וניכר היה בו כי השמיע דברים ממעמקי לבו ובכיו נבע מתוך צער ותחושת אשמה עמוקה. התרשמתי כי היה זה רגע של אמת מבחינת הנאשם ותחילתו של צדק מאחה עם בני משפחת המנוח. הטיעונים לעונש נדחו לבקשת סנגורו דאז של הנאשם ליום 6.12.2017, לצורך קבלת תסקיר מבחן על אודות הנאשם. אולם, כשבועיים לאחר מכן, פנה הנאשם באמצעות באת כוחו הנוכחית בהודעה לבית המשפט על חילוף סניגורים, וביקש באמצעותה לחזור בו מן ההודיה - לפי סעיף 153(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 - בטענה שהודאתו בעובדות כתב האישום נבעה מלחץ שהופעל עליו על ידי בא כוחו הקודם ובני משפחתו של הנאשם ואף על ידי בית המשפט עצמו. הבקשה הוגשה מבלי לצרף את תגובתו של הסנגור הקודם ועמדתו ביחס לעובדות העומדות בבסיסה. בהחלטתי מיום 2.8.2017, שעליה חזרתי במעמד הצדדים בישיבת יום 6.12.2017, דחיתי את הבקשה לחזרה מהודיה, משלא מצאתי נימוקים מיוחדים לקבלתה, וקבעתי כי אני נותן אמון מלא בהודאתו של הנאשם בפניי וכי הודאה זו "לא נלקחה ממנו בחופזה או תחת לחץ אלא נמסרה מתוך שיקול דעת ומחשבה מעמיקה ולאחר שהנאשם התייעץ והבין כי קו ההגנה שלו התמוטט תחת התמונות שנמצאו בדיסק האבוד ועל רקע יתר הראיות שבתיק". עוד ציינתי כי הבכי של הנאשם בשעת מסירת ההודאה בבית המשפט "היה כן ואמיתי הנובע מכאב עמוק וחרטה ונטילת אחריות על גרימת מותו של המנוח - ולא כפי שנטען בבקשה תוך סילוף העובדות". במצב זה, כאשר ברור היה אפוא כי מדובר בתמרון פסול והבקשה לחזרה מהודיה נועדה אך להשגת יתרון טקטי ואין בה שמץ של טענת חפות כנה, לא יכולתי לתת יד לניצול פסול כזה של ההליך הפלילי ודחיתי כאמור את הבקשה (השוו: פסק דינה של כבוד נשיאת בית המשפט העליון, השופטת א' חיות, אשר ניתן לפני ימים ספורים בעניין ע"פ 8843/17 **מדינת ישראל נ' פלוני** (7.12.2017)).

תסקיר המבחן שהוריתי על קבלתו עד לישיבת יום 6.12.2017 לא הוגש מסיבות התלויות בהגנה. הנאשם, שמשפטו נדחה בחמישה חודשים לצורך קבלת תסקיר המבחן בעניינו, הכשיל למעשה את הגשתו על ידי החלפת סנגורים וישיבה בחיבוק ידיים - הוא ובאי כוחו - מבלי לפעול כראוי מול שירות המבחן למען עריכת התסקיר והגשתו לבית המשפט

במועד (ראו הודעת שירות המבחן מיום 5.12.2017). בנסיבות אלה, לא מצאתי הצדקה לדחייה נוספת של המשפט בעקבות מחדלה המתואר של ההגנה - מה גם שלאור השינוי בעמדתו של הנאשם ביחס לאחריותו לגרימת התאונה, לא מצאתי כל תוחלת שבהגשת התסקיר. הטעונוים לעונש נשמעו, לבקשת שני הצדדים, ביום 14.12.2017, ומועד מתן גזר הדין נקבע להיום.

בתו של המנוח, הגב' נ.י., סיפרה על אביה המנוח ועל אופיו הטוב ותרומתו למדינה. מדבריה עולה כי המנוח, שירת כ- 34 שנה בשירות בתי הסוהר ויצא לגמלאות אך לא ניתנה לו האפשרות ליהנות מהחיים בתקופה זו; בן 55 היה במוות; חיי המשפחה נפסקו ביום התאונה, ומאז ענן של עצב מאפיל על כל רגע של שמחה בבית; הנכדים לא יזכו להכיר את סבם; הכאב הוא נורא ששום גזר דין לא ירפא. עוד התייחסה הבת לתחושת הכעס של בני המשפחה לנוכח יחס הזלזול של הנאשם ("הצחוק בפנים") כלפיהם. אשתו של המנוח, הגב' א.מ., הוסיפה ותיארה את תחושת הבדידות הקשה שמלווה אותה מאז מותו של המנוח שהיה כל עולמה.

בא כוח המאשימה, עו"ד צביקה אברמוביץ, עמד על חומרת העבירה ונסיבותיה, על הפגיעה בערך קדושת החיים ועל התוצאה הטרגית שנגרמה בעקבותיה - מותו של המנוח ומאחוריו משפחה שלמה שעולמה חרב עליה, וגם פציעתו הקשה של ק'. עוד נטען כי אף אם הנעשה לא ניתן להשיב באמצעות הענישה, עדיין זו מתבקשת לשם גמול, מניעה והרתעה. התובע עמד גם על מגמת ההחמרה בפסיקה ועל הכללים המנחים של בית המשפט העליון בסוגיית הענישה בעבירות כגון דא. אשר לדרגת הרשלנות של הנאשם, נטען כי זו היתה ברף הגבוה של המדרג כפי שניתן ללמוד מאופן התרחשות התאונה - סטיית רכב הנאשם מנתיב נסיעתו בכביש ישר שאין בו פיתולים. לגישת המאשימה, מתחם העונש הראוי במקרה כזה עומד על מאסר בפועל לתקופה של 10 עד 24 חודשים ופסילה בפועל של 9 שנים עד פסילה לצמיתות. במקרה זה התביעה ביקשה למקם את עונשו של הנאשם ברף האמצעי של מתחם הענישה ולהטיל עליו מאסר בפועל למשך 18 חודשים ופסילת רישיון הנהיגה לתקופה של 15 שנים, וענישה נלווית.

באת כוח הנאשם, עו"ד ג'יהאן עבדאלחק-חמדאן, הבהירה כי הנאשם עודנו כופר באחריותו לגרימת התאונה, אף על פי שהוא - כאדם - משתתף בצערה של משפחת המנוח ומצר על כך שהיה מעורב בתאונה הטרגית. עוד נמסר כי הנאשם, כבן 23 היום, הוא נשוי ואב לשתי בנות ואשתו נמצאת בהיריון בחודש השביעי; הנאשם אדם נורמטיבי ושומר חוק והוא המפרנס העיקרי של המשפחה. מבלי לפגוע בעמדתו של הנאשם לגבי העדר אחריותו לגרימת התאונה, טענה הסנגורית כי לפי הפסיקה ניתן לראות סטיית רכב מנתיב כרשלנות שאינה במדרג הגבוה אלא כהיסח דעת רגעי המצדיק ענישה מקלה והימנעות מהטלת מאסר של ממש. מתחם העונש הראוי, לגישת ההגנה, עומד על מאסר בפועל שירוצה על דרך של עבודות שירות לתקופה שבין חודש אחד לבין 6 חודשים. הנאשם עצמו לא הוסיף דברים.

מגיליון הרשעותיו הקודמות של הנאשם עולה כי הוא יליד מאי 1994, נוהג משנת 2011 ונרשמו לחובתו 3 הרשעות קודמות - כך שעברו קל.

אקדים ואומר כי בבואי לגזור את עונשו של הנאשם לא אתעלם מנסיבותיו האישיות, מעובדת היותו אדם נורמטיבי בדרך כלל עד לתאונה, מהפגיעה של העונש בו ובבני משפחתו התלויים בו. יחד עם זאת, אציין כבר עתה, כי נסיבות אלה אינן שקולות כנגד התוצאות הטרגיות של מעשה הנאשם, וחיי של המנוח שקופחו ראויים למתן ביטוי הולם בדרך של ענישה

מחמירה. הנאשם נמצא כאמור אחראי לגרימת תאונת דרכים בה נגדעו כהרף עין חייו של אב וסב צעיר למשפחה אוהבת, שכל "חטאו" שנסע כחוק בכביש. מידת אשמו של הנאשם - אם תרצו: דרגת רשלנותו - ממוקמת ברף הגבוה החמור (ראו להלן), ובנסיבות כאלה האינטרס החברתי בשליחתו למאסר מאחורי סורג ובריח גובר כאמור על המחיר שישלמו הנאשם ובני משפחתו - עם כל ההבנה למצוקתם האישית. פסיקתו של בית המשפט העליון במקרים דומים היא ברורה וחד משמעית, ונראה כי אין בעניינו של הנאשם שבפניי כל ייחוד המצדיק הבחנה (ראו: רע"פ 548/05 לוינ' **מדינת ישראל** (2006); ע"פ 6755/09 אלמוג נ' **מדינת ישראל** (2009)).

הנאשם ראוי אפוא לגמול הולם על מעשהו, גמול אשר ישקף את חומרת העבירה שחיי אדם קופדו בעקבותיה, וכפועל יוצא מכך ייתן ביטוי לכבוד שחברתנו רוחשת לערך המקודש של חיי אדם. אכן, חיי המנוח שנגדעו אין להם תמורה, ושום מאסר לא יביא נחמה ומזור לבני משפחתו המתמודדים עם תחושת אסון כבדה מאז התאונה וכאב קשה מנשוא מלווה אותם מאז מותו. עדיין, הדרך היחידה למתן ביטוי לחייו של המנוח שקופחו היא באמצעות הטלת ענישה מחמירה שתכלול מאסר ממשי.

בנוסף, חומרת מעשה העבירה משקפת גם את שיקולי ההרתעה אשר מצדיקים החמרה מסויימת בענישה (במסגרת מתחם העונש ההולם), כחלק מן המאבק בתופעת תאונות הדרכים שפשתה במקומותינו ואשר גובה קורבנות בגוף ובנפש כעניין של יום ביומו.

רשלנותו של הנאשם ממוקמת כאמור ברף הגבוה החמור משום שלא קיים את הכלל הבסיסי ביותר החל על תנועת כלי רכב בכיוונים מנוגדים בכביש - הוא "כלל הדרך". כך נקבע לפני עשרות שנים בעניין ע"א 506/64 גל נ' **שטופר** (1965):

"תקנה 8 [ראו תקנה 35 לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961] משקפת את הכלל הגדול ('כלל הדרך' בהא הידיעה) החל על תנועת כלי רכב בכיוונים מנוגדים בכביש, והוא כי על כל נהג להישאר במחציתו הוא - המחצית הימנית - של הכביש, על מנת למנוע התנגשות. כל עוד הנהגים בשני הכיוונים שומרים על 'כלל הדרך', לא תיתכן התנגשות ביניהם. מכאן שהאחריות להתנגשות רובצת לכאורה - בעדר נסיבות מיוחדות - על הנהג שהפר את 'כלל הדרך' ולא על הנהג שקיימו".

בעניינו, הנאשם לא מסר כל הסבר לסטיית רכבו לנתיב הנגדי וההנחה היא כי זו היתה התרשלנות חמורה מצדו אשר גרמה לרכבו לסטות באופן חד ופתאומי למסלול תנועת רכב המנוח שניסה להתחמק מהפגיעה - אך לשווא. ככל הנראה, תשומת לבו של הנאשם היתה נתונה לעניין אחר, והוא לא נקט אמצעי זהירות פשוטים אשר ביגיעה אפסית ניתן היה לנקוט בהם על מנת להתמיד בנסיעה בקו ישר ולמנוע הפגיעה במנוח שנסע לתומו בנתיב הנסיעה המיועד לרכבו. יפים בהקשר זה דבריו של הארט (HART) אשר מסביר כי רשלנות רבתי (gross negligence) היא אי-נקיטת אמצעי זהירות פשוטים שניתן למלא אחריהם בקלות:

"Negligence is gross if the precautions to be taken against harm" are very simple, such as persons who are but poorly endowed with "physical and mental capacities can easily take
H. L. A. HART Punishment and Responsibility (London, 1968), at p.)
.(149)

אין ענייננו במקרה קשה שבו הרשלנות של הנאשם נקבעה על ידי בית המשפט לפי סטנדרט התנהגות גבוה של "האדם הסביר" שהיה חייב לצפות מראש סכנה שהנאשם ואחרים כמוהו לא צפו מראש (השוו פסק הדין הידוע בעניין ע"פ 196/64 **היועץ המשפטי לממשלה נ' בש** (1964)). מדובר בסטנדרט התנהגות פשוט ואלמנטרי שלא היתה כל הצדקה להפרתו, ומשנכשל הנאשם בכך, ללא כל סיבה הנראית לעין, וגרם למותו המצער של המנוח - המסקנה המתבקשת היא כי רשלנותו היתה חמורה מאוד.

לפיכך, ומשנקבע כי רשלנותו של הנאשם ממוקמת כאמור ברף הגבוה, וכאשר נסיבותיו האישיות של הנאשם אינן ייחודיות במידה המצדיקה הבחנה בינו לבין מרבית הנאשמים המורשעים בעבירה של גרימת מוות בנהיגה רשלנית, אין מנוס מהמסקנה כי עונש המאסר שיוטל על הנאשם ירוצה מאחורי סורג ובריאח לתקופה ממושכת יחסית. אין בכך כאמור התעלמות מההשלכות הקשות שעשויות להיות לעונש זה מבחינת הנאשם ובני משפחתו, כי אם העדפת האינטרס החברתי שבענישה והאינטרס של קורבן העבירה ובני משפחתו על פני האינטרס של הנאשם ובני משפחתו.

בראי ההלכות של בית המשפט העליון, ונוכח רשלנותו החמורה של הנאשם, נסיבות התאונה ותוצאותיה, סבורני כי מתחם העונש ההולם למעשה העבירה שביצע הנאשם, עומד על תקופה שבין 9 ל- 24 חודשי מאסר בפועל, בנוסף לפסילה בפועל שבין 8 ל- 20 שנים (ראו לדוגמא: רע"פ 4880/17 **קוסה נ' מדינת ישראל** (2017); רע"פ 1120/16 **אלגרבל נ' מדינת ישראל** (2016); רע"פ 501/16 **פישמן נ' מדינת ישראל** (2016); רע"פ 4581/14 **סיסו נ' מדינת ישראל** (2014); רע"פ 2882/14 **טמניאן נ' מדינת ישראל** (2014); רע"פ 5619/12 **חמאד נ' מדינת ישראל** (2012)).

ובאשר לגזירת דינו של הנאשם שבפניי, אתחשב במידת מה - לקולא - בהודייתו שחזר בו ממנה ובמופע הכאב והחרטה שגילה באותו רגע של הכרה באשמה. בנוסף, אתחשב בעינוי הדין שעבר הנאשם אשר זוכה תחילה בבית משפט זה והאמין כי הפרשה מאחוריו ולאחר מכן הורשע כמפורט לעיל. עם זאת, לא אוכל להתעלם מהשינוי שחל בעמדתו של הנאשם ביחס לאחריותו לגרימת התאונה, שינוי אשר מלמד על חוסר הפנמה ועל העדר תובנה באשר לחומרת מעשהו ותוצאותיו.

לאור כל האמור לעיל, החלטתי לגזור על הנאשם את העונשים הבאים:

1. מאסר בפועל לתקופה של 18 חודשים.

הנאשם יתייצב לתחילת ריצוי מאסרו ביום 7.1.18 עד השעה 10:00 בבית המעצר קישון, או במתקן

עמוד 5

כליאה אחר שיורה עליו שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על הנאשם לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפון: 08-9787377 או 08-9787336.

2. אני פוסל את הנאשם מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 15 שנים, בניכוי תקופת הפסילה עד תום ההליכים.

תקופה המאסר שיישא הנאשם לא תבוא במניין בחישוב תקופת הפסילה, והנאשם יגיש בקשה לחישוב תקופת הפסילה (ולניכוי תקופת הפסילה עד תום ההליכים) לאחר שחרורו מבית הסוהר. בשלב זה המזכירות לא תפיק לנאשם אישור הפקדת רישיון נהיגה.

3. 10 חודשי מאסר על תנאי, והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור תוך תקופה של שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר עבירה של נהיגה בזמן הפסילה בניגוד לסעיף 67 לפקודת התעבורה, ויורשע בשל העבירה הנוספת תוך התקופה האמורה או לאחריה.

4. 24 חודשי פסילה על תנאי מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה, והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור תוך תקופה של שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר עבירה של נהיגה בזמן הפסילה בניגוד לסעיף 67 לפקודת התעבורה, ויורשע בשל העבירה הנוספת תוך התקופה האמורה או לאחריה.

המזכירות תשלח גזר דין זה לשירות בתי הסוהר.

זכות ערעור תוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, כ"ט כסלו תשע"ח, 17 דצמבר 2017, במעמד הנאשם ובאת כוחו, עו"ד ג'יהאן עבדאלחק-חמדאן. אין הופעה מטעם הפרקליטות בשל שביתה.